קה: הרי עלי עשרון פרק שלשה עשר מנחות

רבינו גרשום

ואומר אם מצורע הוא כו': ה"ג ואותו אשם טעון שחיטה בצפון ומתן בהונות וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונאכל לזכרי כהונה ליום ולילה כלומר ואותו אשם טעון שחיטה בצפון כדין [אשם] דאשם מצורע גמור דשחיטתו בצפון דאפי' יהא שלמים שלמים לא נאמר [שחיטתן] [אם נשחטו] בצפון ומתן בהונות כתומר דאשם וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כתומר דשלמים דרמינן עליה חומרא דתרוייהו. וה"ה הכי נמי מתני לקרבן נזירותו כשמביאו לסוף ק"ב יום אלמא דרבי שמעון אית ליה מתני' האי פירוש דספרי הכי גרסינן אף על גב דקא מפרק מר בשחיטת קדשים אימור דאמר ר' שמעון מייתי ומתני לכתחילה לתקוני גברא אבל בעלמא כו'. דהכי תנן בשחיטת קדשים היינו במסכת זבחים בפרק כל הזבחים אשם שנתערב בשלמים ר' שמעון אומר שניהן ישחטו בצפון ויאכלו כתומר שבהן ליום ולילה. אמרו לו אין מביאין קדשים לבית הספול דאמרינן בגמרא אפי' תימא ר' שמעון כי אמר שפעון דאיעבד אבל לכתחלה אסור לערבן לפי שאין מביאין קדשים לבית הספול דהא שנתערבו תנן וקתני בתר הכי איתיבה ר' שמעון אמר למתרת מביא וכו' דמשמע דאפי' לכתחילה קאמר וקא מפרק ליה שאני התם אמאי מביא לכתחלה ומתני דתקוני גברא הוא שמכשיר האי מצורע להאכילו בקדשים דאי אפשר דלא לייתי קרבן להכי מתני אבל בעלמא דלית ביה משום תקוני גברא כגון שלמי שנתערבו בזבח אחר לא מצי (מתני' [לערב ולהתנות] לכתחלה: משום דקא ממעט באכילת שלמים. דשלמים נאכלין לב' ימים ולילה א' אחר שבהן הנותר למחר ישרפו ועדיין יש להן זמן לאכילתו ומביא קדשים לבית הספול אבל מנחות שלא ידע מה פירש אפי' לכתחלה מצי מתני דהכא ליכא למימר דממעט באכילתן דכולהו מנחות אין נאכלות אלא ליום ולילה והלכך נכי מנחות כדפרשינן לעיל: לר' שמעון דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקים יביא וקא מתני ע' חלות ורקיק אחד לחובתי ונמצא דקא מייתי עשרון אחד מב' עשרונין דבעינן דקא מייתי עשרון א' לחלות ועביד מינה חלה אחת וב' רקיקין. והשתא כי מתני הכי נמצא דמצטרף משעורן דחלות ומעשרון דרקיקין חד עשרון לחובתו. ולוג א' מב' לוגין דהא בעשרון דחלות איכא חד לוג ובעשרון דרקיקין חד לוג וכי מתני הכי הוי בעי חד לוג בין החלות ורקיקין לחובתו. והאי פירוש שכתוב בספרים הכי הוא דהוה בעי חד עשרון וחד לוג דמאן דגר אחר מנחה חלות ומחצה סתם ומחצה בעי לבא מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא וקא מייתי עשרון אחד מב' עשרונין דבעינן דקא מייתי עשרון א' לחלות ועביד מינה חלה אחת וב' רקיקין. והשתא כי מתני הכי נמצא דמצטרף משעורן דחלות ומעשרון דרקיקין חד עשרון לחובתו. ולוג א' מב' לוגין דהא בעשרון דחלות איכא חד לוג ובעשרון דרקיקין חד לוג וכי מתני הכי הוי בעי חד לוג בין החלות ורקיקין לחובתו. והאי פירוש שכתוב בספרים הכי הוא דהוה בעי חד עשרון וחד לוג דמאן דגר אחר מנחה סתם ומחצה בעי לבא מחצה חלות ומחצה רקיקין דחדא הוא לייתי עשרון דחלות ומעשרון דרקיקין חד עשרון לחובתו. ולוג א' מב' לוגין דהא בעשרון דחלות איכא חד לוג ובעשרון דרקיקין חד לוג וכי מתני הכי הוי בעי חד לוג בין החלות ורקיקין לחובתו. והאי פירוש שכתוב בספרים הכי הוא דהוה בעי חד עשרון וחד לוג דמאן דגר אחר מנחה סתם ומחצה חלות ומחצה רקיקין דחדא הוא חייב לאתויי עשרון אחד ולעביד מההוא עשרון חלות ורקיקין וחכי נמי חד לוג בין החלות ורקיקין דחד עשרון נינהו והשתא מייתי ב' עשרונין וב' לוגין וקא מצרף לחובתו משעורן ולוג דחלות ומעשרון ולוג דרקיקים דבין תרוייהו הוי חד עשרון לחובתו: א"ל ודאי מצי עביד הכי לצרף חובתו מב' עשרונים דשמעינן דשמעון אומר שניהן ישחטו בצפון כגון דאם נדר עשרון א' ולוג א' והקדיש ב' עשרונים בב' כלים הפריש מהן חצי עשרון מכלי זה וחצי עשרון מכלי האחר דמהני ב' עשרונים הפריש חד עשרון לחובתו וכי נמי עביד מב' לוגין יצא: ומיקמיין היכי קמיין דכי קא מייתי עשרון לחלות ועשרון לרקיקין הא איכא למימר דמחצה חלות ומחצה רקיקי אמר הכיהנו חד עשרון ולא בעי אלא חד קומץ מתרוייהו: לעולם דקמיין ב' קמצין חד מחלות וחד מרקיקין ומתני ואמר הכי אי חלות לחוד ורקיקין לחוד אמרי וכו' אי מחצה חלות ומחצה רקיקין אמרי ההוא קומץ דקמיצנן מחלות לחודייהו ליהוו כאילו קמצתי חד קומץ מחלות ורקיקין בהדדי דהך תנאי מתני (להני) דדמי כאלו קמץ חד קומץ לחוד מתרוייהו: (א') (ופרכינן) והך תנאי מאי אהני ליה הא בעי למקמץ חד קומץ בין חלות ורקיקין והשתא קמיץ מחלות

ראי שמעון אומר למחרת מביא אשמו ולוגו עמו בידו כדין מצורע בשמיני שלו והוא יום אחד ושמים ומתנה עליו לפי שהוא ספק מצורע ומטמאת מצורע שמעכבת טהרתו אינו יכול להביא מבהמה שאין מטמאת בהמה בא על הספק לפיכך יביא מטמאת העוף ואם הוא עשיר יכמוך נכסיו לאחר ויהא עני ויביא קרבן עני דהיינו עוף ור"ש לטעמיה דאמר במסכת ערכין (דף ח:) אפי' היה עשיר בשעה שהביא ליפוריו או בשעת הבאת אשם והעני הכל הולך אחר המטמאת ואפילו לתנאי דפליגי עליה מיהא לאוקומה להא דהכא ולפרושי יכמוך נכסיו לאחר מעיקרו ומתנה על מטמאת העוף ואומר אם טמא הוא פירוש אם מצורע הוא הרי זו חובתו ואם לאו הרי זו ספיקו ואוכל בקדשים מיד אבל לשאות יין וליטמא למתים אינו יכול שאין ימי מזרו עולין לו לימי לרעתו כילד עשה פירוש לדברי בן זומא שאין מצריך לנקש אחד מן השוק לידוע כנגדו בנזיר כמו שמצריך רבי יהושע בפרק שני מזירין (נזיר עט:) סופר שבעים ומביא עולת בהמה ומגלח פי' ספק מגלחת טומאה וספק מגלחת טהרה דשמא מצורע היה ונזיר טמא ולא עלו לו אחת מתגלחותיו לנזירותיו רק מלרעתו שאין ימי מזרו עולין מתוך ימי לרעתו ולסוף שבעה אחר ימי טהרת לרעתו אינו יכול לגלח דשמא נזיר טהור הוא אבל הזאה לא בעי שכבר הזה ושנה ואפילו לסוף ל' אינו יכול לגלח עד שיזרוק עליו אחד מן הדמים ומביא חטאת העוף משום ספק מגלחת טומאה שאינו יכול להתחיל מנין נזירות טהרה עד שיביא חטאתו כדפרישית ומתנה עליו כתנאי שלמעלה בתגלחת ראשונה והוא הדין שיש להמתנות שאם אינו נזיר עכשיו כלל שכלתה נזירותיו מתגלחת שלמעלה העולה נדבה וחטאת העוף ספיקו אך המתנה לא חש לפרש כל זה וסופר שבעים יום ומביא קרבנותיו שלמים ודאי ועולת בהמה ספק ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי בתגלחת שלישית העולה ראשונה נדבה וזו מחובה וחטאת העוף מחובתי ואם טהור אני העולה ראשונה מוכה וזו נדבה וחטאת העוף ספק והוא הדין נמי דמתנה אם כלתה נזירות מתגלחת שניה שמיהן עולת נדבה וחטאת העוף ספק אך לא חש לפרש כך ושותה יין ומיטמא למתים תימה למה לא הזכיר בקרבנות תגלחת רביעית זו חטאת [בהמה] שהרי ודאי נזיר היה ועדיין לא הביא חטאת בהמה בשום פעם ואם כתנו לפרש ריש דבריתא ספק נזיר [1] וספק אינו נזיר כלל עכשיו (אבל נזיר ודאי היה) ולכך לא יביא חטאת בהמה שהרי אינה באה על הספק לא משמעו הכי דא"כ הוה ליה לפרושי בהדיא ועוד א"כ בשלמים הוה ליה למימני תגלח אי לא למיהוי [2] ב) עולת נדבה אי שלמי נזיר [3] לענין [המורם מהם] דבהאי חזה ושוק ובהאי זרוע בשילה במה דברים אמורים בזמן שנדר שנים עשר חדש אוכל בקדשים לאחר שתי שנים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ארבעה שנים ג) באותה ענין ובאותה שיטה שאמרנו מגלח לסוף שנה ד) באותה של סוף שלשים ובאותו תגלח ולסוף שתי שנים ה) בשניה ובסוף ג' שנים בשלישית ובסוף ארבעה שנים ברביעית טמא בספק ומוהלנו בודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים דתגלחת מצורע ודאי דומה איסור גילוח דנזיר ומיד כשיבא תגלח לאחר שמונה ימים ידיו לבהונות ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ל"ז כך כתוב בתוספתא ונראה דגרסינן שנים ושבעה לפי שיטה שפירשנו עמא בודאי ומוהלנו בספק אוכל בקדשים לאחר ארבעה ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ע"ד יום עמא בודאי ומוהלנו בודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים ושותה יין ומטמא למתים לאחר ארבעה וארבעים יום: **אשם** זה יהא שלמי נדבה. וא"ת והא אמרינן בפרק איזהו מקומן (זבחים דף מ:) דאשם מצורע שני כהנים מקבלין את הדם אחד ביד ואחד בכלי ושלמים אמרינן דלריך שיקבל כל דמו של פר ויש לומר דתקוני גברא שאני כדאמרינן בפרק התערובות (זבחים דף עו:):

וסמיכה. למ"ד אשם מצורע לא דאוריתא הוי אלא מקפוייה ידיו ואע"ג דשלמים בעו סמיכה גמורה ואשכחן בפסחים בפרק האשה (דף פט:) גבי ממשה שנתערבו עורות פסחיהן דנמנעין מלעשות פסח שני מתמת סמיכה משום תקוני גברא התירו ונלמ"ד דאוריתא הזכיר בהאם סמיכה וכן נסכים דבין שלמים בין אשם מצורע טעונין סמיכה ונסכים ומיהו נסכים מלינו למימר דנקט משום שאר אשמות דלא בעו נסכים: **ותנופת** חזה ושוק. תימה דלא תני תנופה מחיים דבעי אשם מצורע כדתנן בפרק כל המנחות באות מלה (לעיל פא.): **ונאכל** ליום ולילה. ובתוספה לתין נאכלת אלא ליום ולילה אין יכול להתנות משום דבעינן לחם ונלחם לי אפשר לעשות תקנה כדמוכח בפרק התודה (לעיל פ.): **שמעינן** ליה לרבי שמעון דאמר אם הביא עשרון אחד משני עשרונות ולוג אחד משני לוגין יצא. פי' בקונטרס לא איתפרש דיש לדקדק מדקסבר מדת יבש לא נתקדשה דמשבר שתי הלחם ולחם הפנים אבית פתני שמעת מינה דלא חיים בעשרון משתי עשרונות ומיהו לוג אחד מב' לוגין לא שמעינן מינה דכולהו מודו במדת הלח דנתקדשה: **כרבי**

אחר ולוג אחד והקדיש שני עשרונים וב' לוגין והביא אותן עשרונים בשני כלים והפריש מהן חצי עשרון מכלי זה וחצי עשרון מכלי זה (משני עשרונים כגון) דמהני ב' עשרונות הפריש חד עשרון לחובתו וה"ג עביד בשני לוגין יצא: ומיקמיין היכי קמיין. הא קא מייתי עשרון לחלות ועשרון לרקיקין הא איכא (אימה) מחצה חלות ומחצה רקיקין אמר הכיהנו חד עשרון ולא בעי אלא חד קומץ לתרוייהו: לעולם (דבעי למיקמץ) דקמיץ ב' קמצים חד דחלות וחד דרקיקין ומתני ואמר [אין] חלות לחוד כו' אי מחצה חלות ומחצה רקיקין לייהוי ההוא קומץ דחלות ורקיקין בהדדי דהך תנאי (מהכיהנו דדמי כאילו קמץ חד קומץ חד מתרוייהו) הך תנאי מאי אהני ליה הא בעי למיקמץ חד קומץ [ויקא קמיץ] ב' קומצין: א"ל ודאי מצי למיקמץ מחלות (שיהו) ארקיקין דשמעינן לר"ש בברייתא דאמר [דהיכא] דנדר מחצה חלות ומחצה רקיקין ומייתי להו בחד מגא וכי קמץ רעלה כידו מאתת על שניהם יצא דיכיל לקמיץ מחלות ארקיקין ומרקיקין אחלות:

מסורת הש"ס

ב) (לעיל סג: ומ"ש). ג) ל"ל שלמי נדבה. ד) ל"ק. ה) לפלוגתו מ' ומלותה מ'. ו) ל"ל מלותה מ' ומלותו מ'. ז) ל"ל מלותה מ'. ח) ל"ל כפנייה וקן כמלאיות וקן כרבעיות. ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולרש"ש דאמר: (ב) ר"ל: ד"ה ומ"ג דקמפריך מר בשחיטת:

מוסף רש"י

שחיטה בצפון ומתן בהונות. כתומר אשם וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק. כתומר שלמים. זבחים עו: (ובערי"ג נדה ע"ב).

שיטה מקובצת

א) ואע"ג דקאמר מר איסר דאמר. מהיכת ואע"ג עד תיבת אמר ליה רב פפא והו פי' מרבנן סבוראי: ב) משני עשרונין: ג) לוגין. פי' דהוי בעי חד עשרון חד לוג ומפלגינן לחלות ולרקיקין וקא מצרף מעשרון ולוג דחלות ומעשרון ולוג דרקיקין. זהו מרבנן סבוראי: ד) ולילה עד חצות: ה) עשרון אחד משתי עשרונות: ו) אחת ובעי שני קמצים חדא לחובה וחדא לנדבה כדאמר בסוף שמעתין: ז) ספק נזיר טמא: ח) לסיהי שלמי: ט) דלענין כורם מהם: י) לאחר שבעה ישלישים שותה ביין ומטבא למתים לאחר שבעים וארבעה ימים שמא בודאי ומוהלנו בודאי אוכל בקדשים לאחר: [אי"ה מכאן ועד סוף המסכתא נקרעו הדפין ונאבדו והבל על דאמרן] חיריש הרגמ"ה ואומר אם מצורע הוא (הכי [נמי]) ואותו אשם טעון שחיטה בצפון ומתן בהונות וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כתומר שלמים דרמינן עליה חומר תרוייהו וה"נ מתני כקרבן נזירותיו כשמביא לסוף ק"ב יום אלמא ר"ש אית ליה מתני: (האי פירושא דספרים [מאע"ג] אע"ג דקא מפרק מר בשחיטת קדשים אימר דאמר ר"ש לכתחילה תקוני גברי אבל בעלמא כו'): לר"ש דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא הא קא מייתי מר האי פירושא בספרים הכי הוא. דהוי בעי עשרון וחד לוג דמאן דגר אחר מנחה סתם בעי להביא מחצה חלות ומחצה רקיקין דחד מנחה הוא חשיב ובעי לאתויי עשרון אחד ולעביד מההוא עשרון חלות ורקיקין והכי נמי חד (עשרון) [לוג] לחלות ורקיקין דחד עשרון אינהו והשתא [דבעי] לאתויי שני עשרונות ושני לוגין נמי קא מצטרף לחובתו מעשרון ולוג דחלות ומעשרון ולוג דרקיקין ובין תרוייהו הוי חד עשרון לחובתו: א"ל ודאי מצי הכי בעי עביד לצרף חובתו משני עשרונים דשמעינן ל"ש בברייתא דאמר שאם הביא עשרון אחד משני עשרונים כגון אם נדר עשרון

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com